College van B en W Amsterdam
College van B en W Amstelveen
College van B en W Ouder-Amstel
College van Gedeputeerde Staten Noord-Holland
Dagelijks Bestuur Waterschap Amstel, Gooi en Vecht

Kopie aan: College van B en W Uithoorn

Datum: september 2024
Onderwerp: vaststellen Toekomstkader Amstelscheg

Geachte bestuurders,

Namens de bestuurders van het Bestuurlijk Overleg Amstelscheg stuur ik u deze brief, met als bijlage het 'Toekomstkader Amstelscheg'. Dit Toekomstkader is opgesteld in opdracht van ons als BO in een samenwerking tussen de gemeenten Amsterdam, Amstelveen en Ouder-Amstel, het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, de provincie Noord-Holland en recreatieschap Groengebied Amstelland. Met deze brief informeren wij u over de inhoud, de aanleiding, het resultaat, het proces en de status van dit Toekomstkader. Wij verzoeken u dit Toekomstkader vast te stellen en te borgen in eigen (ruimtelijk) beleid en regelgeving. En om u in te spannen voor een actief vervolgproces dat bijdraagt aan de uitvoering van een werkprogramma en leidt tot resultaten voor een natter, diverser en toegankelijker Amstelscheg.

## Gebiedsschets

De Amstelscheg is het open landelijk gebied tussen de gemeenten Amsterdam, Amstelveen en Ouder-Amstel. Een belangrijk en waardevol gebied in de Metropoolregio Amsterdam, waar mensen wonen, werken, ondernemen en recreëren. Waar vele weidevogels en andere dieren hun plek vinden, waar de melkveehouderij de belangrijkste landbouwvorm is en ondernemers streekproducten verkopen. In de Amstelscheg is ook één van de mooiste polders uit de middeleeuwen te vinden: de Ronde Hoep. Het gebied is een voormalige Rijksbufferzone en wordt nu door de provincie Noord-Holland beschermd als Bijzonder Provinciaal Landschap. Het is daarnaast onderdeel van het Groene Hart, dat vanwege de complexe opgaven is benoemd tot NOVEX[1]-gebied. Daarnaast maakt de Amstelscheg onderdeel uit van het NOVEX-gebied Metropoolregio Amsterdam (MRA) en is het benoemd als één van de metropolitane landschappen in het MRA-Verstedelijkingsconcept.

## Aanleiding

De Amstelscheg en het open landschap ligt nu en in de komende jaren echter behoorlijk onder druk. Er komen diverse urgente opgaven op het gebied af die ruimte vragen, zoals klimaat- en energieopgave, toenemende recreatiedruk als gevolg van het verdichtende stedelijke gebied en de landbouwtransitie. Daarnaast is er een groot tekort aan woningen, waardoor aan de randen van het gebied en bij kleinschalige transformatie al snel gekeken wordt naar woningbouw.

[1] NOVEX staat voor Nationale Omgevingsvisie Extra. In het programma NOVEX werken alle overheden samen aan een plan voor de inrichting van Nederland. Hiervoor zijn 16 zogenaamde NOVEX-gebieden aangewezen.

Met het verschijnen van de Kamerbrief Water en Bodem sturend in november 2022 is onze kijk op invulling van ruimtelijke ordening ook aan het veranderen. Er moet niet alleen voldoende ruimte zijn voor klimaatadaptatieve maatregelen, maar de keuzes voor functies in de ruimte moeten gemaakt worden vanuit het heersende water- en bodemsysteem. De transitie naar hernieuwbare energie leidt tot zoekgebieden voor wind, zon, geo- en aquathermie. Van Amsterdam Zuidoost tot aan de Amstel en van de Ring A10 tot de zuidpunt van Amstelveen vindt een forse verdichting plaats. Er worden, binnen de grenzen van het stedelijke gebied, tot 2040 ruim 50.000 woningen gerealiseerd, oplopend tot 74.000 woningen daarna. De recreatiedruk op het gebied is al hoog, maar neemt de komende jaren dus nog verder toe. Intussen daalt de veenbodem, waardoor jaarlijks vele tonnen CO2 uitgestoten worden, moet de stikstofuitstoot omlaag en wordt ingezet op een betere biodiversiteit en waterkwaliteit.

Om de kwaliteiten van de Amstelscheg te beschermen is in 2011 het Gebiedsperspectief Amstelscheg (inclusief beeldkwaliteitsplan) vastgesteld door de gemeenten Amsterdam, Amstelveen en Ouder-Amstel, Waterschap AGV en de provincie Noord-Holland. Dit perspectief is vervolgens integraal geborgd in de provinciale verordening en gedeeltelijk in gemeentelijke bestemmingsplannen.

Dit Gebiedsperspectief Amstelscheg voldoet in basis nog steeds. Echter, in 2021 hebben wij in het BO Amstelscheg geconstateerd dat het gebiedsperspectief onvoldoende (ruimtelijk) kader biedt hoe om te gaan de urgente opgaven zoals de energietransitie en de Kamerbrief Water en Bodem sturend. Daarnaast is met de toename van het aantal inwoners en de daarmee verder toenemende recreatiebehoefte dit thema nóg urgenter geworden en constateren we dat aanvragen voor transformaties en nieuwe stedelijke functies niet altijd de gewenste meerwaarde hebben voor het gebied. Deze onderwerpen uit het huidige gebiedsperspectief moeten dus worden geactualiseerd.

Ook de landbouwtransitie kan (grote) ruimtelijke consequenties hebben in het gebied. Omdat dit transitieproces de komende jaren nog verder vorm krijgt en de landbouwsector hier ook zelf richting aan geeft, is ervoor gekozen om dit thema alleen te beschrijven daar waar het relevant is ten aanzien van de hierboven beschreven thema's. Bijvoorbeeld ten aanzien van energietransitie op boerenerven of recreatieve nevenfuncties.

### Resultaat: een addendum bij het gebiedsperspectief

Omdat het huidige gebiedsperspectief in basis nog goed functioneert, is ervoor gekozen om het huidige gebiedsperspectief aan te vullen en geen nieuwe versie te maken. Met richtinggevende keuzes op de geactualiseerde thema's waarop we 'Samen werken aan een natter, diverser en toegankelijker Amstelscheg'. Deze keuzes zijn vastgelegd in een addendum; het 'Toekomstkader Amstelscheg'.

### Terugblik proces

In 2019 vond het samenwerkingsproces INTENS plaats, waarin de gevolgen van nieuwe maatschappelijke opgaven voor het landschap van de MRA zijn verkend. Dit proces was mede de aanleiding voor het opnieuw samen komen van het BO Amstelscheg en het uiteindelijk erkennen van de noodzaak tot actualisatie van het gebiedsperspectief. Om de inhoudelijke opgaven voor de Amstelscheg concreet te maken, is gestart met een gebiedsanalyse in de vorm van een

thematische quickscan. Vervolgens zijn werksessies georganiseerd rond de vier eerdergenoemde thema's waarop actualisatie van het gebiedsperspectief nodig was. Er is vastgelegd wat de trends en ontwikkelingen zijn en waar consensus is bij de samenwerkende partijen over ruimtelijke kansen en (on)mogelijkheden in het gebied.

Daarbij hebben onder meer de volgende documenten als bouwsteen en inspiratie gediend:

- Ontwikkelperspectief NOVEX MRA 2050 – 'Metropool van grote klasse met menselijke maat' (2021)
- Kamerbrief Water en Bodem sturend (2022)
- Ambitiedocument Groengebied Amstelland (2023)
- Concept Ontwikkelperspectief 1.0 Groene Hart 2050 (2023)
- Buitengewoon Noord-Holland - startversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) (2023)
- Polderplan 2.1 Ronde Hoep (2023)
- Toekomstvisie Bovenkerkerpolder (2023)

Ook is er begin 2024 input opgehaald tijdens een overleg met (vertegenwoordigers van) bewoners, agrariërs en andere belanghebbenden in het deel van de Amstelscheg noordelijk van de A9 waar nog geen gebiedsproces liep. Tot slot zijn op 19 beleidsdocumenten, -regels en gebiedsvisies zogenaamde 'Botsproeven' uitgevoerd om deze te beoordelen op kansen en tegenstrijdigheden met het Toekomstkader.

### Status

Het resultaat is het bijgaande 'Toekomstkader Amstelscheg' dat eigenstandig leesbaar, makkelijk vindbaar, concreet toepasbaar, visualiserend en overzichtelijk is. Het legt een nadrukkelijke relatie met het bestaande gebiedsperspectief en bijbehorende beeldkwaliteitsplan en is helder over hoe het zich hiertoe verhoudt. Deze documenten blijven bestaan in de huidige vorm, inhoud en status. Het Toekomstkader is hier een addendum op en het heeft zodoende na vaststelling dezelfde status. Het is een product van een brede ambtelijke en bestuurlijke samenwerking.

We gaan nu met het Toekomstkader aan de slag door het enerzijds te laten landen in eigen beleid en regelgeving en anderzijds door (gezamenlijk) met het gebied tot uitvoering te komen.

### Verzoek

Als voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Amstelscheg wil ik u vragen om vanuit de waarde van het gebied en de wens om hierin goed en gebiedsgericht samen te werken, het 'Toekomstkader Amstelscheg' vast te stellen en te borgen in eigen beleid en regelgeving. Ook vraag ik u om u in te spannen voor een actief vervolgproces dat bijdraagt aan de uitvoering van een werkprogramma en leidt tot resultaten voor een natter, diverser en toegankelijker Amstelscheg.

Wij kijken uit naar voortzetting van de prettige samenwerking in de Amstelscheg, ook met het oog op toekomstige ontwikkelingen.

Met vriendelijke groet,

Floor Gordon

Voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Amstelscheg
Wethouder gemeente Amstelveen

Jan-Bert Vroege, Bestuurder Stadsdeel Amsterdam Oost
Victor Frequin, Wethouder gemeente Ouder-Amstel
Rosan Kocken, Gedeputeerde Provincie Noord-Holland
Bea de Buisonjé, Bestuurder Waterschap Amstel, Gooi en Vecht